

Մանկունի Էփեմար

ՆԻՄԵՐՈ 852 ՏԻՄՈՒ ԻՐԹԼՈՒ 11 ՅՈՒՆԻՍԻ 1869

Ա Չ Գ Ա Յ Ի Ն

ՊԱՏՆՈՐԱԿԱՆ ԴԱՆՈՒՅԻՆ

Ինչպէս արդէն ծանօթ է հասարակութեան Միջոց Նախնային Վարդ Եւ Քաղաք Մեծիքան գիւղը Ս. Եկեղեցւոյ մէջ պատահած արքայազնութեան սոսկալի դէպքը 'ի Պատարիարքարան հաղորդուածին պէս' անմիջապէս Սրբազան Պատրիարք Զայր անձամբ գնալով առ Բարձրագոյն Պատու փաշայն, այս սոսկալի դէպքը Քրիստոնէական հաւատոյ մինչեւ որ աստիճան դպչելը խնայուցած էր: Բարձրագոյն փաշայն իսկոյն հեռագրական ազդու հրահանաւ ծանուցած էր Վարդոյ նախորդ Կուսակալին թէ այս բանին յանդգնողները չուտով փնտռուին ու ձեռք ձգուին եւ օրինաց բոլոր խստութեամբ պատժուին: Յիշեալ Կուսակալն ալ հետագորով պատասխաններ էր թէ այս բանը ընդունելը ձեռքով աշխրհի բոլոր ցեղէն հինգ Քիւրաքեր են, որոց մէկը բոլորում առ լաւտարկուած է, եւ միւս չորսը սեղանական կառավարութեան յանձնելու համար իրենց մեծերէն ձեռագիր առնուած է: Սոյն պատասխանը Բ. Կոնստն յատուկ ծանուցարարով այն ատեն Պատրիարքարանին հաղորդուած էր: Բայց յետոյ այն կողմերէն 'ի Պատրիարքարան հասած գրիւրը կը ծանուցանէին թէ բանտարգեալ Վերտին անունը Քրիստոնէական հաղորդութեան ատեւ հարցուփորձ (խթինթաղ) եղած առանձին կուրանայ եղբւր իր այս յանցանքը, որոյ հարցաքննութեան հայերէն օրինակը այն ատենը 'ի Պատրիարքարան խրկուելէն' ի գաւ, Մանգուձէ լրագրոյն մէջ հրատարակուած էր: Յայնմամ Ս. Պատրիարք Զայրը Վարդոյ Կուսակալին եւ տեղւոյն հարկ եղած անձանց նամակներ գրած էր, որպէս զի ճիշդ քննութիւն ըլլալ եւ չարագործին յանցանքը երեսն հաւուր: միանգամայն Բ. Կոնստն խնդրագիր (թագրիւր) ալ մատուցած էր: Նոյն միջոցին Վարդոյ նախորդ Կուսակալին փոխարինելու եւ արդի Կուսակալ Վահագն Կոնստն իր փաշայն յաջորդելը վրայ հասնելուն համար, Ս. Զայրը դարձեալ դապեր էր առ Բ. Կոնստն եւ Բարձրագոյն փոխարքայէն ցաւագին սրտիւ խնդրեր էր որ յանգաւորին անմիջական պատիժը տնօրինուի: Բարձրագոյն փոխարքայն պատասխաններ էր թէ այս գործը յաջորդ կուսակալին յանձնելու եւ թէ պէտք եղած ազդու միջոցները 'ի գործը պիտի դնէ': Աւետի Ս. Պատրիարք Զայրը յիշեալ Նորինալի Կուսակալին որ Պոլս կը գտնուէր այն ատենը, անմիջապէս պաշտօնական խօսակցութիւններ ըրաւ ամենայն կերպիւ, նաեւ Մշոյ եւ այլ եւ այլ Բարձրագոյն ու գիւղօրէից մէջ պատահած գործերը բնականօրէն հաղորդելէն ետեւ, նոյն սրբապաշտութեան պէտքն ալ խնայուց: Վսեմափայլ Կուսակալը ապապրեց որ այս խնդիրներուն բոլորն ալ գրով իրեն հաղորդուի, խոստանալով որ ինքը 'ի Վարդին հասնելէ ետեւ անմիջապէս պէտք եղած ազդու միջոցները ձեռք պիտի առնուի: Ուղուած գիրը անմիջապէս Նորին Վսեմութեան խրկուեցաւ: Կուսակալը Պոլսէն մի կնիքէն ետեւ Բ. Կոնստնէն Մշոյ Ս. Յովհաննէս Վանուց կողմառուելուն վրայօք առնուած հրամանագրին առթիւր որոյ թարգմանութիւնը ասկէ յառաջ լրագրաց մէջ հրատարակուեցաւ: Ս. Պատրիարք Զայրը դարձեալ նամակ խրկեց նոյն հրամանագրին հետ յիշելով այն սրբապաշտութեան ցաւալի դէպքը: Այս օրերս ալ Բ. Կոնստն դարձեալ հրամանագիր մը առնուեցաւ եւ խրկուեցաւ: Ս. Պատրիարք Զայր մասնաւոր նամակաւ, որոյ խնամքին նայելով Բ. Կոնստն խստիւ կը յանդիմանէ այն գործակալները, որոց թուումը եւ զանցառութեանը պատճառաւ:

ասանկ գէպքեր պատահելով ժողովրդեան հանգստութիւնը կը վրայափէ, հակառակ (Ս) պատասխան ինքնակոյն բարեւեր կամացը, եւ կը յարէ թէ չուտով պէտք եղած քննութիւնները ըլլան: Եւ ո՛չ միայն սոյն սրբապաշտութեան յանդգնողները, այլ եւ ժողովուրդը հարստահարողներուն ամենեւեւ պատճառ ձեռք ձգուելով, ըստ կանոնի հարկ եղած պատիժներն տրուի առ 'ի զգաւորութեան ալոց, եւ այսուհետեւ բոլոր ասանկ լանկը չ'պատահելու համար պէտք եղած ազդու միջոցները 'ի գործը դրուին, եւ գործադրութեանց արդիւնքն ալ հաղորդուին Բ. Կոնստն:

11 յունիս 1869

ի Պատրիարքարանի Զայր

Կ. Պոլս

(ԿԷԷ)

ՕՐԻՆՈՒ ՀՐԱՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Իւրեւն Վէլյուկին

Տէփէթլու Էֆէնտիմ հաղորդելի: Երբորում Վիլյուկին աստիճանաբար Վարդ Զայր Եւ Քաղաք Մեծիքան գիւղը Ս. Եկեղեցւոյ մէջ պատահած արքայազնութեան սոսկալի դէպքը 'ի Պատարիարքարան հաղորդուածին պէս' անմիջապէս Սրբազան Պատրիարք Զայր անձամբ գնալով առ Բարձրագոյն Պատու փաշայն, այս սոսկալի դէպքը Քրիստոնէական հաւատոյ մինչեւ որ աստիճան դպչելը խնայուցած էր: Բարձրագոյն փաշայն իսկոյն հեռագրական ազդու հրահանաւ ծանուցած էր Վարդոյ նախորդ Կուսակալին թէ այս բանին յանդգնողները չուտով փնտռուին ու ձեռք ձգուին եւ օրինաց բոլոր խստութեամբ պատժուին: Յիշեալ Կուսակալն ալ հետագորով պատասխաններ էր թէ այս բանը ընդունելը ձեռքով աշխրհի բոլոր ցեղէն հինգ Քիւրաքեր են, որոց մէկը բոլորում առ լաւտարկուած է, եւ միւս չորսը սեղանական կառավարութեան յանձնելու համար իրենց մեծերէն ձեռագիր առնուած է: Սոյն պատասխանը Բ. Կոնստն յատուկ ծանուցարարով այն ատեն Պատրիարքարանին հաղորդուած էր: Բայց յետոյ այն կողմերէն 'ի Պատրիարքարան հասած գրիւրը կը ծանուցանէին թէ բանտարգեալ Վերտին անունը Քրիստոնէական հաղորդութեան ատեւ հարցուփորձ (խթինթաղ) եղած առանձին կուրանայ եղբւր իր այս յանցանքը, որոյ հարցաքննութեան հայերէն օրինակը այն ատենը 'ի Պատրիարքարան խրկուելէն' ի գաւ, Մանգուձէ լրագրոյն մէջ հրատարակուած էր: Յայնմամ Ս. Պատրիարք Զայրը Վարդոյ Կուսակալին եւ տեղւոյն հարկ եղած անձանց նամակներ գրած էր, որպէս զի ճիշդ քննութիւն ըլլալ եւ չարագործին յանցանքը երեսն հաւուր: միանգամայն Բ. Կոնստն խնդրագիր (թագրիւր) ալ մատուցած էր: Նոյն միջոցին Վարդոյ նախորդ Կուսակալին փոխարինելու եւ արդի Կուսակալ Վահագն Կոնստն իր փաշայն յաջորդելը վրայ հասնելուն համար, Ս. Զայրը դարձեալ դապեր էր առ Բ. Կոնստն եւ Բարձրագոյն փոխարքայէն ցաւագին սրտիւ խնդրեր էր որ յանգաւորին անմիջական պատիժը տնօրինուի: Բարձրագոյն փոխարքայն պատասխաններ էր թէ այս գործը յաջորդ կուսակալին յանձնելու եւ թէ պէտք եղած ազդու միջոցները 'ի գործը պիտի դնէ': Աւետի Ս. Պատրիարք Զայրը յիշեալ Նորինալի Կուսակալին որ Պոլս կը գտնուէր այն ատենը, անմիջապէս պաշտօնական խօսակցութիւններ ըրաւ ամենայն կերպիւ, նաեւ Մշոյ եւ այլ եւ այլ Բարձրագոյն ու գիւղօրէից մէջ պատահած գործերը բնականօրէն հաղորդելէն ետեւ, նոյն սրբապաշտութեան պէտքն ալ խնայուց: Վսեմափայլ Կուսակալը ապապրեց որ այս խնդիրներուն բոլորն ալ գրով իրեն հաղորդուի, խոստանալով որ ինքը 'ի Վարդին հասնելէ ետեւ անմիջապէս պէտք եղած ազդու միջոցները ձեռք պիտի առնուի: Ուղուած գիրը անմիջապէս Նորին Վսեմութեան խրկուեցաւ: Կուսակալը Պոլսէն մի կնիքէն ետեւ Բ. Կոնստնէն Մշոյ Ս. Յովհաննէս Վանուց կողմառուելուն վրայօք առնուած հրամանագրին առթիւր որոյ թարգմանութիւնը ասկէ յառաջ լրագրաց մէջ հրատարակուեցաւ: Ս. Պատրիարք Զայրը դարձեալ նամակ խրկեց նոյն հրամանագրին հետ յիշելով այն սրբապաշտութեան ցաւալի դէպքը: Այս օրերս ալ Բ. Կոնստն դարձեալ հրամանագիր մը առնուեցաւ եւ խրկուեցաւ: Ս. Պատրիարք Զայր մասնաւոր նամակաւ, որոյ խնամքին նայելով Բ. Կոնստն խստիւ կը յանդիմանէ այն գործակալները, որոց թուումը եւ զանցառութեանը պատճառաւ:

ՄԱՐ ԶԵՎԵՐ Դ. ՄԱՐ ԲԵՆԵՆԻՍԻԱՆԻ Վ. (ԿԷԷ)

Պատմութիւն խորհրդի կողմէն հետեւեալ նամակը գաղտնի է ազգային Պատրիարքարանի, տեղեկութեան տակ ապօրինաւ որ պիտի սեպուի բոլոր քանոյ ժողովականաց:

Կերտարախ Պատրիարքարանի փոխարք Եւ Քաղաք Մեծիքան

Յունիս 7 թուականաւ խառն ժողովուրդը մեծ: Միջոցաւ ստորագրութեամբ չընտրականան ստացանք: Եւ փաստահանով որ նոյնին խօսք տուածին համաձայն, ժողովրդեան օրինաւ որ կամքը պիտի յարգուի եւ գործադրուի, ամէն ճիշդ ի գործը դրինք համայն ժողովուրդը որ 'ի կամքը փոխանակ եկեղեցւոյ մէջ յայտնելու թագ: խորհրդաց յայտնէ, եւ ըստ այսմ' նոյն չընտրական եկեղեցւոյ մէջ կարգացուեցաւ, եւ զեր: Ներքեւ հայր սուրբն ալ բաւական համաձայն կերպով անոր խնամքը բացատրեց ժողովրդեան եւ օրինաւ որոյ թեան հրատարակ, հետեւեալ յիշողութիւնը ի տխրութիւն ներկայ ժողովուրդի կատարուեցաւ:

Եկեղեցւոյ առարկու մէն լեռնոյ պատգամաւորութիւն մ'եկաւ խորհրդարանս եւ նոր հանրագիր մ'ալ ներկայացուց: Եւ որոյ պարտականութիւնն է լրատուելու զՊոլս ալք եպիսկոպոս 'ի Պատրիարքութեան, եւ ազգային ընտրութեամբ ունենալ Պատրիարքական տեղապահ մը (միկեւ վերահաս տատութիւն սահմանադրութեան) եւ Ազգային ժողով մը Պատրիարքարանի մէջ: Այս հանրագիրը մեզ յանձնուած է այն պայմանաւ որ, յանուն գանի բոլոր խորհրդաց, Ազգային ընդհանուր ժողովոյ գուժարու մը անագարներ, երբեք Պոլս սրբազանը պատրիարքութեան հրատարակու, եւ պատրիարքարանէն գաշտուելու դժկամակի իսկ եթէ յիշեալ սրբազանը պատրիարքութեան հրատարակու մասին դժկամակելուն հետ, Ազգային ընդհանուր ժողովոյ ու գուժարան փորձ փորձէ, ժողովուրդը առաջի Աստուծոյ չուգեր բարեմեալութիւն որ իրեն շնորհէ իրեն պատրիարք այն անձին որ ինքը Աստուծոյ խորհրդի յարմար, եւ առաջի Աստուծոյ բոլոր երկման դեմ վարուած ըլլալուն համար ընաւ պատրիարք չընտրուի այնպէս մէկը:

Դեր: Եւ Քաղաք Մեծիքան, Պատմութիւն ժողովուրդը Ազգային օրինաւ որ ժողով միւսն ընդհանուր ժողովը գիտէ, ինչպէս որ պատգամաւ որոյ թեան կրկնապէս հաստատուեց խորհրդաց: Ուստի կը խորհուրդն որ ժողովուրդն օրինաւ որոյ թեան հրատարակ Տեղութեան խառն ժողովը ժամ յառաջ կամ նոյն օրինաւ որ առեալնին մեզ բաց ըլլալ իմացնելով, զերեւ փոխան ժողովի հրաւիրէ, եւ կամ Տ. Պոլս սրբազանին հրատարակու եւ պատրիարքարանէն գաշտուած ըլլալուն պաշտօնական ծանուցում մը մեզ հաղորդէ, որով հանրապրին մէկ մասը գործադրուած ըլլալ, զեր Ս. Զայր, այս է ժողովրդեան կամքը, որ նորակազմ խառն ժողովը հրատարակաւ խոստացաւ կատարել, որով կը յուսանք որ ժողովուրդը ներկայապահ համարութեան բընական հետեւանքին չը հրաւիրելով, քանի մ'օրեն այս կամքին գործադրուած ըլլալը իմացնէ, եւ բարեկարգութիւնը հիմնովին կը վերահաստատուէ:

Նամակին առանց ժամանակ անցը:

$$(1\frac{1}{2} + 10 = 11\frac{1}{2} \text{ feet})$$

(20 փաթեթ •)

